

Tiedote
18.4.2023

Talousmetsien luonnonhoito metsänhoidon suosituksissa

Talousmetsien luonnonhoidolla edistetään metsien monimuotoisuutta, vesiensuojelua, metsämaiseman hoitoa, metsien monikäyttömahdollisuuksia sekä turvataan kulttuuriperintökohteita ja riistan elinoloja. Monet luonnonhoidon toimenpiteistä ovat osa tavanomaista metsänhoitoa. Lainsäädäntö asettaa metsätalouden luonnonhoidon vähimmäistason, joka edellyttää metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteiden säilyttämistä.

Useimmiten jo tavanomaisessa metsänhoidossa tehdään luonnonhoidon toimenpiteitä yli lainsäädännön vähimmäistason esimerkiksi jättämällä säästöpuita.

Valtaosa luonnonhoidon toimenpiteistä on vapaaehtoisia

Metsäsertifiointin, joka on metsänomistajalle vapaaehtoista, vaatimustaso riippuu käytettävästä sertifiointijärjestelmästä.

Metsänhoidon suositukset auttavat metsänomistajaa toimimaan kestävästi tavanomaisessa metsänhoidossa. Metsänomistaja päättää itse, millaisella painotuksella ja millä tavoin luonnonhoitoa hänen metsissään tehdään esimerkiksi maisemaan, riistaan tai virkistyskäyttöön liittyvissä asioissa. Luonnonhoito voidaan ottaa huomioon laajemmin, mitä lainsäädäntö edellyttää. Erityiskohteet voivat olla luonto-, kulttuuri- tai maisemakohteita tai muutoin metsänomistajalle tärkeitä maastonkohtia.

Osassa erityiskohteista (luonto- ja lajikohteissa) on lain asettamia käytönrajoituksia, mutta valtaosassa niiden ominaisuuksien huomioon ottaminen perustuu vapaaehtoisuuteen.

Monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden edistäminen

Hakkuu- ja hoitotöissä säästetään vanhoja eläviä puita, lahoavia puita, lehtipuita ja paikoittain alikasvosta. Talousmetsien luonnonhoidossa tätä kutsutaan monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden edistämiseksi.

Tiedote
18.4.2023

Monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden säilyttämiseen voi liittyä lakisääteinen velvoite silloin, kun ne sijoittuvat metsälain turvaamiin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin tai erityisesti suojeltujen lajien esiintymispaikoille. Muilta osin rakennepiirteiden säilyttäminen on vapaaehtoista. Rakennepiirteiden ylläpitämiseen ja lisäämiseen löytyy keinoja kaikkien kehitysvaiheiden metsiköihin. Esimerkiksi metsäkanalintujen elinolosuhteita voidaan parantaa taimikoissa säästämällä lehtipuuryhmiä ja kasvatusmetsissä jättämällä harventamattomia kohtia.

Rakennepiirteiden säilyttämisen ja lisäämisen suositeltavia keinoja ovat muun muassa:

- Jätä hakkuussa säästöpuita sekä säilytä järeät lahopuut ja kolopuut.
- Keskitä säästöpuut ensisijaisesti isoihin ryhmiin ja jätä ryhmien alustat raivaamatta sekä harventamatta.
- Jos alueella ei ole lahopuuta, voit tuottaa sitä tekopötkelöillä.
- Säilytä taimikonhoitovaiheessa ja kasvatushakkuissa lehtipuita.
- Säästä tiheikköjä ja alikasvosta eläimille ravinnoksi ja suojaksi.
- Säästä puuntuotannon kannalta vähämerkitykselliset ja haasteelliset maastonkohdat, kuten kosteat painanteet ja vaihettumisvyöhykkeet.

Säästöpuut ja lahopuusto

Metsälainsäädäntö ei edellytä jättämään hakkuissa säästöpuita, vaan kysymys on metsänomistajan vapaaehtoisesta panostuksesta luonnonhoitoon.

Metsäsertifiointin mukana olevat metsänomistajat ovat sitoutuneet sertifiointikriteerien asettamiin vähimmäisvaatimuksiin säästöpuiden määrässä. PEFC metsäsertifiointi edellyttää nykyisin jättämään vähintään 10 säästöpuuta hehtaarille. Lisäksi kuollutta puuta tulee jättää vähintään 10 kpl hehtaaria kohti. Jos ei ole kuollutta puuta, tehdään 2–5 tekopötkelöä hehtaaria kohti.

Luonnonarvojen lisäämisen kannalta erityisen sopivia eläviä säästöpuita ovat yksittäiset, valtapuustoa selvästi järeämmät/vanhemmat puut, jalopuut, puumaiset pajut, raidat, tuomet, pihlajat ja lepät, suuret haavat, kolopuut, petolintujen pesäpuut, palokoroiset männyt, kääpäiset puut ja puiden erikoismuodot, kuten käärmeekuuset.

Sekapuustoisuus, lehtipuusekoitus, alikasvos ja tiheiköt

Lehtipuusekoituksen ja sekapuustoisuuden ylläpitäminen kasvatusmetsissä on suositeltavaa monimuotoisuuden säilymisen kannalta myös sertifiointinssa.

Tiedote
18.4.2023

Lehtipuuosuuden säilyttäminen havupuuvaltaisissa talousmetsissä on tehokas tapa parantaa useiden lajien elinmahdollisuuksia. Riistatiheikköjä suojapaikoiksi kanalinnuille ja muulle riistalle esimerkiksi säästöpuuryhmien yhteyteen. Tiheikköjen säästäminen hoidetuissa metsissä luo riistalle ja erityisesti kanalinnuille tarpeellista suojaa. Tiheikössä voi olla kasvatettavien puiden lisäksi alikasvoskuusia ja monipuolista lehtipuustoa sekä pensaita. Monimuotoisuudelle arvokkaat puut ja pensaat säästetään raivauksessa ja hakkuussa. Luontevia tiheikön sijoituspaikkoja ovat esimerkiksi pienialaiset soistumat, kalliokot, avosuon ja kankaan väliset vaihettumisvyöhykkeet sekä muut metsikön reunaosat.

Luontokohteiden huomioon ottaminen

Luontokohteet ovat luonnon monimuotoisuuden säilymisen ja lisäämisen kannalta olennaisimpia kohteita metsissä. Luontokohteisiin kuuluvat metsälain 10 §:n erityisen tärkeät elinympäristöt, luonnonsuojelulain suojellut luontotyypit sekä muut arvokkaat ja huomionarvoiset luontokohteet. Ominaisuuksiltaan luontokohte voi olla luonnontilainen, luonnontilaisen kaltainen tai heikentynyt. Lakisääteisiin metsäluonnon arvokkaihin elinympäristöihin kohdistuu metsän käytön rajoituksia. Vapaaehtoisella METSO-ohjelmalla metsänomistaja voi vapaaehtoisesti suojella luontokohteita ELY-keskuksen tai Metsäkeskuksen kautta.

Lisätietoja:

Irmeli Ruokanen
luonnonhoidon asiantuntija
Suomen metsäkeskus
p. 0400 286 030
irmeli.ruokanen@metsakeskus.fi

Metsäkeskuksen tehtävänä on edistää metsätaloutta ja alan elinkeinoja ja neuvoa metsänomistajia metsien ja metsäluonnon hoidossa sekä hyödyntämisessä. Metsäkeskus myös kerää ja jakaa tietoa Suomen metsistä sekä valvoo metsälainsäädännön noudattamista. Metsäkeskuksen toimintaa ohjaa ja valvoo maaja metsätalousministeriö.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus